

บทบาทของพลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาในฐานะนายกรัฐมนตรีในระยะ
ทศปีแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ.2476 - 2481)

เรือโทหญิง รัศมี ชาทะสิงห์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2521

008347

1 17118670

The Role of General Phya Baholpolpayuhasena as Prime Minister
During the First Six Years of the Change of the Thai Regime.

(A.D.1933 - 1938)

Lieutenant Rassamee Chatasing R.T.N.

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของ พลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนาในฐานะ
นายกรัฐมนตรีในระยะหกปีแรกของการเปลี่ยนแปลง
การปกครอง (พ.ศ. 2476 - 2481)

โดย

เรื่อโทหญิง รัศมี ชาคะสิงห์

แผนกวิชา

ประวัติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ รอง ศยามานนท์

.....

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
ดร.พรเทพคนบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
อธิการบดี
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จิตติมา พิทักษ์ไพรวรรณ)

.....
.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ รอง ศยามานนท์)

.....
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร กาญจนจारी)

.....
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของพลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาในฐานะ
นายกรัฐมนตรีในระยะทศวรรษแรกของการเปลี่ยนแปลง
การปกครอง (พ.ศ. 2476 - 2481)

ชื่อนิสิต

เรือโทหญิงรัศมี ทาคะสิงห์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์

แผนกวิชา

ประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา

2521

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งได้มี
กลุ่มบุคคลอันประกอบด้วยคณะทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน เรียกตัวเองว่า "คณะ
ราษฎร" เข้ายึดอำนาจในการปกครองประเทศจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่
หัว แล้วทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็น
การปกครองระบอบประชาธิปไตย นับเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญที่สุดของ
ประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศไทย พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์
พหลโยธิน) เป็นผู้หนึ่งที่เข้าร่วมในการยึดอำนาจครั้งนี้ด้วย โดยท่านได้รับการยกย่อง
ให้เป็นหัวหน้าหรือผู้นำในการกระทำดังกล่าว เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่มีอาวุโส เป็นที่
รักใคร่ของบรรดานายทหารชั้นผู้ใหญ่และชั้นผู้น้อยโดยทั่วไป นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้ที่
มีความรอบคอบระมัดระวังในการทำงานอีกด้วย ต่อมาเมื่อกลุ่มบุคคล "คณะราษฎร"
ได้ตั้งตนเป็นรัฐบาลทำการบริหารประเทศตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ได้เพียงไม่ถึงขวบปี
ความขัดแย้งและแตกแยกภายในคณะราษฎรก็ได้ปรากฏขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่
บรรดาผู้นำชั้นสูง จนไม่สามารถที่จะประสานรอยร้าวกันได้ในเรื่องของแนวความคิด
อุดมการณ์และผลประโยชน์ อันจะนำมาซึ่งความแตกสามัคคีของคนในชาติและความหายนะ

มาสู่ประเทศชาติ พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนาพร้อมทั้งผู้ช่วยของท่าน คือ พันโท หลวงพิบูลสงคราม นาวาโท หลวงศุภชลาศัยและหลวงนฤเบศร์มานิต ทำการรัฐประหารเข้ายึดอำนาจการปกครองอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476

พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนาได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี เนื่องจากเป็นผู้ที่ไว้วางพระราชหฤทัยและได้รับความไว้วางใจจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ รวมทั้งเป็นที่นิยมของประชาชนโดยทั่วไปอีกด้วย ท่านได้ดำรงตำแหน่งผู้นำประเทศถึง 5 สมัยเป็นระยะเวลาเกือบ 6 ปี นับว่าเป็นระยะเวลาที่นานพอสมควร ที่พอจะเปิดโอกาสให้รัฐบาลของท่านได้ใช้ความรู้ ความสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยะประเทศ ในสมัยนี้ ท่านได้จัดให้มีการเลือกตั้งถึง 3 ครั้ง เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ นอกจากนี้ ผลงานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การแก้ไข สันติสัญญาความไม่เป็นธรรมทั้งค่านการศาลและการกำหนดอัตราศุลกากร ที่ประเทศไทย ต้องเสียเปรียบต่างชาติมาเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาเกือบ 6 ปี แม้ว่าภารกิจของรัฐบาลชุดนี้จะไม่สำเร็จสมบูรณ์ทุกอย่างเนื่องมีอุปสรรคทางการเมืองเกิดขึ้นหลายครั้ง เช่น กบฏวรเดช กบฏนายสิบ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวสละราชสมบัติ รวมทั้งการกวาดล้างจับกุมผู้ที่จะเป็นภัยต่อรัฐบาลและกล่าวร้ายคู่มือรัฐธรรมนูญ แต่ผลงานของรัฐบาลของพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนาในระยะเริ่มแรกของประชาธิปไตยถือเสมือนเป็นการปูพื้นฐานการพัฒนาประเทศให้แก่ รัฐบาลชุดต่อไป

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาผลงานและบทบาทของรัฐบาลของพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา ในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และการต่างประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2476 - 2481 เป็นเวลา 5 ปีเศษโดยอาศัยข้อ

ปฐมนิเทศทางประวัติศาสตร์จากหน่วยราชการ เช่น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และ
สภาผู้แทนราษฎร เป็นพื้นฐานในการศึกษา

สรุปผลจากการใช้ข้อมูลปฐมนิเทศดังกล่าวมาแล้ว ชี้ให้เห็นว่า พันเอก พระ
ยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนักการเมืองและเป็นทหารที่แม้ว่าจะมีอำนาจอยู่ในมือ แต่
ท่านมิได้แสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตนเองหรือครอบครัวอย่างเช่นนัก
การเมืองหรือผู้ก่อการบางคนกระทำกัน ถือได้ว่าท่านเป็นนักการเมืองที่มีจิตใจบริสุทธิ์
และมีความจริงใจในการบริหารประเทศชาติอย่างแท้จริง รวมทั้งเป็นผู้ที่ต้องการเห็น
ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าตามครรลองแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในบั้น
ปลายของชีวิตของท่านผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็น "เชษฐบุรุษ" ของประเทศไทย
และได้ยกคติพจน์ที่ว่า "ชาติเสือต้องไวคล้าย ชาติชายต้องไวซื่อ" เสมอมานั้น ท่าน
ได้ชื่อว่าเป็นนายกรัฐมนตรีที่ยากจนที่สุดของประเทศจนกระทั่งปัจจุบันนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The Role of General Phya Baholpolpayuhasena
 as Prime Minister During the First Six Years
 of the Change of the Thai Regime(1933-1938)

Name Lieutenant Rassamee Chatasingh R.T.N.

Thesis Advisor Professor Rong Syamananda

Department History

Academic Year 1978

ABSTRACT

On June 24, 1932, a group of people consisting of officers from the Army and the Navy as well as civilians who called themselves "The People's Party", seized the power from King Prajadhipok. Their objective was to change the regime from Absolute Monarchy to Democracy. This political event was the most important revolution in Thai history. Colonel Phya Baholpolpayuhasena (Phot Baholyothin) was one who was involved in this event. Being a circumspective man of high seniority and admirable personality among the commissioned and non-commissioned officers, he was honorably chosen as Chief of the Party. After the revolution, the first democratic government under Phya Manopakonnitithada was urgently formed. But, in less than one year, it collapsed because of the conflict in ideology and vested interests within the group. This led to the breach of unity

among Thai people, especially among the top leaders.

On June 20, 1933, a coup d'etat was staged being led by Colonel Phya Baholpolpayuhasena who had as his assistants Lieutenant-Colonel Luang Pibulsonggram, Commander Luang Suphachalasai R.T.N., and Luang Narubesr Mani. Colonel Phya Baholpolpayuhasena was appointed Prime Minister by the King with the approval of the Members of the Parliament. A popular person among Thai people, he was the leader of the country five times for nearly six consecutive years. This was a period long enough for him to utilize his knowledge and capability in administering the country so that it would become a democratic one. He tried to develop the country in all aspects : economic, social, cultural as well as political.

In his period, three elections were organized in order to provide a chance for the people to participate in the administration. Above all, his important success was the correction of unequal treaties concerning both the court and the customs-rates. These treaties had put Thailand in a disadvantageous position for a long time. However, in his office, the government's tasks were interfered by many political obstacles such as Bowondet's abortive Coup, abdication of King Prajadhipok, the Non Commissioned Officer's Coup and so on, but the government of Colonel Phya Baholpolpayuhasena seemed to have laid the foundation for the development in the long run for the later governments.

This Thesis is a study of the work and role of Colonel Phya Baholpolpayuhasena as a Prime Minister of Thailand from A.D. 1933 to A.D. 1938 in various aspects : political, economic and social as well as that regarding foreign relation. The study is based on primary historical sources from many government organizations such as the Secretariat of the Cabinet and the House of Parliament.

In conclusion, all the primary historical sources concerned indicate that Colonel Phya Baholpolpayuhasena was a politician and military officer who had absolute power in his hands but who did not exploit his authority to the advantages of his own and his family as some politicians or activists do. He was a virtuous politician who was loyal to the country. He wanted to see Thailand become a developing democratic nation. For the rest of his life, he was honored as the "Elder Statesman" of Thailand. He had his motto "As a tiger keeps its stripes, so will a man keep his reputation". He has been named the poorest Prime Minister of the country since then,

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความเมตตาของ ศาสตราจารย์ รong ศยามานนท์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือและข้อ-
อารีต่อศิษย์ตลอดมา ประกอบทั้งรองศาสตราจารย์ ชิตีมา พัทธกิจไพบรวัน รอง-
ศาสตราจารย์ กร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ กร. บุญกร กาญจนจาร์
ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์
ยิ่งขึ้น ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณคุณสมศีล - คุณวิภา ณาณวงศ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือใน
การโรเนียววิทยานิพนธ์บางส่วนด้วยความเต็มใจและขอขอบคุณเจ้าที่ทุกท่านของ
แหล่งกันคว่า เอกสารที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้เขียนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง คุณจเร หัวหน้าแผนกเก็บเอกสาร สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและ
เจ้าหน้าที่ทุกท่านแห่งห้องสมุดรัฐสภา

ขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับคุณ สุรศักดิ์ ศิริไพบุลย์สินธ์ ที่ได้กรุณาทุ่มเท
เวลา ตลอดจนกำลังกายและกำลังใจโดยมิเห็นแก่เหน็ดเหนื่อยช่วยผู้เขียนทำให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีคุณค่าคืออยู่บ้าง ลูกขอมอบแด่คุณชัชวาลย์
และพันโทหญิงสุภาณี ชาคะสิงห์ คุณพ่อ - คุณแม่ผู้มีพระคุณยิ่งและแด่ครอบครัว
" ชาคะสิงห์ " อันเป็นที่รัก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญ	ฉ
รายการตารางและแผนภาพประกอบ	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
- ความ เป็นมาของปัญหา	1
- วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
- ขอบเขตของการศึกษา	3
- วิธีการศึกษาและเก็บข้อมูล	4
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
บทที่ 2 ประวัติพลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน)	5
- ประวัติเบื้องต้น	5
- ประวัติการศึกษาและรับราชการ	5
- ในบั้นปลายของชีวิต	31
บทที่ 3 บทบาททางด้านการเมือง	32
- ความคิดริเริ่มในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง	32
- สาเหตุที่พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาคิดเข้าร่วมกับคณะผู้ก่อการ	35
- พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาว่าคณะราษฎรยี่ค่ออำนาจการปกครอง	36

- เหตุการณ์ในคอนยี่กอ่านาจ	37
- พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการยี่กอ่านาจ	40
- หลัก 6 ประการของคณะราษฎร	43
- พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนาประธานผู้รักษาพระนคร ฝ่ายทหารและการเสด็จสู่พระนครของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	45
- รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475	47
- พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนากับการเข้าร่วมคณะรัฐบาลประชาธิปไตย ชุดแรกของเมืองไทย	49
- รัฐธรรมนูญฉบับถาวร 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475	52
- พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนากับการเข้าร่วมในคณะรัฐบาลชุดที่ 2 ของเมืองไทย	53
- ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับคณะราษฎร	54
✓ - พระยามโนปกรณนิติธาดา ประกาศปิดสภาผู้แทนราษฎร และให้หลวงประดิษฐมนูธรรมไปต่างประเทศ	55
- พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนากับการเข้าร่วมในคณะรัฐบาลชุด ที่ 3 ของเมืองไทย	57
- รัฐประหาร 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476	58
- คณะรัฐประหารยื่นคำขาดต่อรัฐบาล	65
- พระยามโนปกรณนิติธาดาและคณะรัฐมนตรีขอลาออก	68
- เหตุการณ์ในวันยี่กอ่านาจ	72
- ข่าวลือภายหลังการยี่กอ่านาจ	76
- ผู้ที่จะเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่	80
- พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา จัดตั้งรัฐบาลชุดที่ 4 ของเมืองไทย	82
✓ - การแถลงนโยบายต่อสภา	89

- นายกรัฐมนตรีขอลาออกจากตำแหน่ง 91
- ประชาชนกล่าวโทษรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา 93
- พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนากับการต่อต้านคอมมิวนิสต์ 95
- การเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในสมัยประชาธิปไตยแรกเริ่ม 97
- พระราชบัญญัติคอมมิวนิสต์ พุทธศักราช 2476 99
- หลวงประดิษฐมนูธรรมกลับมาเมืองไทยและเข้าร่วมรัฐบาลพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา 105
- กบฏบวรเดช 109
 - สาเหตุของการเกิดกบฏบวรเดช 109
 - แม่ทัพฝ่ายกบฏและการเปิดเจรจากับฝ่ายรัฐบาล 113
 - ข้อเรียกร้องหรือคำขาด 6 ข้อของฝ่ายกบฏ 116
 - เหตุการณ์ในการสู้รบและชัยชนะของฝ่ายรัฐบาล 119
 - ความขัดแย้งของฝ่ายรัฐบาลในการปราบกบฏ 126
 - นายกรัฐมนตรีรายงานผลการปราบปรามฝ่ายกบฏต่อสภา 128
 - การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในประเทศไทย (15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476) 131
- พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา จัดตั้งรัฐบาลชุดที่ 5 ของเมืองไทย 138
 - พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำการโดยสุจริตตามหน้าที่ในการปราบกบฏ 143
 - ความร่วมมือของประชาชนในการปราบกบฏ 145
 - การแก้ข่าวเรื่องการปราบกบฏในต่างประเทศ 148

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับ เหตุการณ์กบฏบวรเดช	149
- ศาลพิเศษ	151
- เหตุผลในการจัดตั้งศาลพิเศษ	152
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลพิเศษ พุทธศักราช 2476	155
- การป้องกันรักษารัฐธรรมนูญ	156
- พระราชบัญญัติจัดการป้องกันรักษารัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2476	158
- การกวาดล้างและลงโทษพวกกบฏ	159
- คดีนายหอม นิลรัตน์ ณ อยุธยา	166
- คดีนายจื่อ ประกายจันทร์และนายนรินทร์ ภาษิต	166
- คดีนายสนธิ อุทินทุ	167
- คดีนายกุหลาบ นพรัตน์และนายชิต แซ่ม- ประสิทธิ์	168
- คดีนายถวัติ ฤทธิเดชกับพวกฟ้องพระบาท- สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	170
- คดีนายอุทัย วิวัฒนานนท์กับพวก	170
- คดีนายแก่น แซ่ไหล	172
- คดีนายไถง สุวรรณทัตกับพวก	172
- คดีนายบัน ชาติเวช	175
- คดีจ่านายสิบพิศ สุภใจกับนายพื่อนจิตรสุขุม	177
- การจับกุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	186

- พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา กับ การสละราชสมบัติของพระบาท- สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	197
- พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่- หัวทรงประกาศสละราชสมบัติ	210
- เบื้องหลังความขัดแย้งในเรื่องพระราชนิพนธ์อักษรมรค และการรับมรค พุทธศักราช 2476	219
- การแต่งตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์	227
- พระราชประวัติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล	231
- ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์สิ้นพระชนม์	232
- รัฐบาลลาออกเนื่องจากแพ้มติพระราชบัญญัติควบคุมการจำกัดยาง	234
✓ - พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา จัดตั้งรัฐบาลชุดที่ 6 ของเมืองไทย - ปัญหาการซื้อที่ดินพระคลังข้างที่อันเป็นเหตุทำให้รัฐบาล ขอลาออก	238 249
- พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา จัดตั้งรัฐบาลชุดที่ 7 ของเมืองไทย - การเลือกตั้งครั้งที่สองของเมืองไทย (7 พฤศจิกายน- ยน พ.ศ.2480)	253 257
✓ - พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา จัดตั้งรัฐบาลชุดที่ 8 ของเมืองไทย - การเลือกตั้งครั้งที่สามของเมืองไทย (12 พฤศจิกายน- ยน พ.ศ.2481)	259 262
- พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา ปฏิเสธการเป็นนายกรัฐมนตรี	262
บทที่ 4 บทบาททางด้านเศรษฐกิจ	264
- ความเป็นมา	264

1 . ปัญหาทางด้านการปลูกและการค้ายางพารา	266
- ความสำคัญของยางพาราในแง่เศรษฐกิจ	226
- แหล่งปลูกยางพารา	267
- การค้ายางพารากับต่างประเทศ	268
- สาเหตุที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกภาคีโครงการ จำกัดยาง	268
- บทบาทของรัฐบาลพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนาใน ด้านการส่งเสริมการทำสวนยาง	276
- ผลประโยชน์ที่ไทยได้รับในการเข้าร่วมภาคีโครงการ จำกัดยาง	276
- ไทยขอเพิ่มโควตาส่งยางออกนอก	277
- บทบาทของรัฐบาลในการจำกัดยาง	281
- กังนายนายกรัฐมนตรีคนใหม่	284
- ไทยขอเพิ่มโควตาส่งออก	285
- อินเดียบอกเพิ่มโควตาส่งออก	288
- การแบ่งโควตาส่งให้แก่เจ้าของสวนยาง	293
2 . ปัญหาการปลูกและการค้าข้าว	294
- ความเป็นมา	294
- สาเหตุข้าวไทยราคาตกต่ำ	296
- ปัญหาตลาดข้าวไทยในญี่ปุ่นและจีน	299
- ภาวะการทำนาในประเทศไทย	301
- บทบาทของรัฐบาลไทยในการช่วยเหลือชาวนา	301
- ร่างพระราชบัญญัติลคพิภักดิ์ กับเงินอุดกร คานา พุทธศักราช 2477	302
- การแจกพันธุ์ข้าวหรือซื้อพันธุ์ข้าวให้ชาวนา ยืมปลูก	304

- จำกัดการปลูกข้าวและการส่งออกนอกประเทศ	308
- งบประมาณพิเศษ	308
- บทบาทที่ปรึกษาชาวต่างประเทศ	309
- การหาคัดลาคข้าวไทยในต่างประเทศเพิ่มเติม	312
3. ปัญหาเรื่องโรคระบาดสัตว์และการค้าสัตว์กับต่างประเทศ	319
- ความเป็นมา	319
- วิธีการแก้ไขและอุปสรรคของการปราบโรคระบาดสัตว์	320
- ต่างประเทศไม่ยอมรับซื้อสัตว์เลี้ยงจากไทย	323
- พระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ พุทธศักราช 2478	328
- ร่างพระราชบัญญัติโรคระบาดและแมลงของพืช พุทธศักราช 2478	332
- การค้าสัตว์เลี้ยงระหว่างไทยกับญี่ปุ่น	335
4 . การพนัน	339
- ปรับปรุงระเบียบเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกวาดล้างขบวนการมิให้เล่นการพนัน	340
- บังคับมิให้มีการออกสลากกินแบ่งโดยวิธีแถมพบ	344
- ร่างพระราชบัญญัติการพนันแก้ไขเพิ่ม พุทธศักราช 2477	345
บทที่ 5 บทบาททางด้านสังคมและวัฒนธรรม	349
1. ด้านการศึกษา	349
- พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาผู้รักษาเอกลัทธิไทย	352
- วิธีเขียนคำไทยด้วยอักษรโรมัน	354
- การจัดทำรัฐกิจจานุสรณ์	357
- แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2479	362

2 . การโฆษณาของรัฐบาล	364
- การแบ่งแผนกในสำนักงานโฆษณาการ	365
- บทบาทของสำนักงานโฆษณาการและวิทยุกระจายเสียง	366
- สถานที่ทำงานของสำนักงานโฆษณาการ	371
- บทบาทเกี่ยวกับการเผยแพร่การปกครองตามระบอบ- รัฐธรรมนูญ	374
- หลักแห่งการเลือกตั้งปารัฐสภา	377
- การเผยแพร่การปกครองระบอบรัฐธรรมนูญในจังหวัด- ต่าง ๆ	379
- จังหวัดนครปฐม	379
- จังหวัดอุบลราชธานี	380
- จังหวัดสุพรรณบุรี	381
- จังหวัดนครพนมและสกลนคร	382
- จังหวัดสงขลา	382
- จังหวัดชัยภูมิ	386
- จังหวัดสุรินทร์	386
3 . งานฉลองรัฐธรรมนูญ	388
- งานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2476	388
- เพลงสดุดีรัฐธรรมนูญ	391
- โครงการเปิดสำนักงานสมาคมคณะรัฐธรรมนูญและฉลอง รัฐธรรมนูญฉบับจำลองเพื่อนำไปประดิษฐานในจังหวัดต่าง ๆ และงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2477	391
- งานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2478	394
- การจัดฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2479	395
- การฉลองรัฐธรรมนูญประจำปี 2480 และ 2481	397

4 . หนังสือพิมพ์กับพันธเอก พระยาพลพลพยุหเสนา	398
- สิทธิและเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ในสมัยหลังการรัฐ- ประหาร	402
- ทศนคติของหนังสือพิมพ์ต่อนายกรัฐมนตรี	404
- ประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ในคราวกบฏบวรเดช	407
- คำสั่งถึงหนังสือพิมพ์ทุกฉบับในพระราชอาณาจักร	408
- บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการเป็นปากเสียงของประชาชน	409
5 . การประกวดเนื้อเพลงและทำนองเพลงชาติ	413
ก. คณะกรรมการประพันธ์บทเพลงสำหรับชาติ	413
ข. การประกวดแต่งเนื้อเพลงชาติ	415
- คำแถลงการแต่งเนื้อเพลงชาติ	416
ค. ผลการตัดสิน	417
- การบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี	420
- ระเบียบการบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีและ เพลงชาติ	423
6 . การสร้างอนุสาวรีย์	426
- อนุสาวรีย์ทหารปราบกบฏ พ.ศ. 2476 (หลักสี่)	426
ก. สถาปนามติการสร้าง	427
ข. การดำเนินการก่อสร้างและค่าใช้จ่าย	428
ค. พิธีและหม่ายกกำหนดการเปิดอนุสาวรีย์	429
- อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี (พระเจ้าตากสิน)	433
- ทศนคติของหนังสือพิมพ์ต่อการสร้างอนุสาวรีย์ พระเจ้าตากสิน	436
- กรมศิลปากรขอมติมหาชนเลือกแบบสร้าง อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสิน	442
- อนุสาวรีย์ผู้ร่วมขอรื้อรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475	445

บทที่ 6 บทบาททางค้าต่างประเทศ	448
. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น	449
. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศส	457
. ผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างอังกฤษกับญี่ปุ่นที่มีต่อประเทศไทย	463
. ผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่นที่มีต่อประเทศไทย	471
. ปัญหาการขูดคอกอศกร	479
. การส่งคนไทยไปศึกษาและทำงานในต่างประเทศ	486
. การแก้ไขสนธิสัญญาความไม่เสมอภาค	493
บทที่ 7 บทสรุป	507
บรรณานุกรม	512
ภาคผนวก	550
ประวัติผู้เขียน	558

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางและแผนภาพประกอบ

ตารางที่ 1	ตารางแสดงรายชื่อนักโทษการเมืองระหว่าง พ.ศ. 2475-2476	163-165
ตารางที่ 2	ตารางแสดงลำดับสืบสันตติวงศ์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มินทรมหาประชาธิบดี พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	223-224
ตารางที่ 3	ตารางแสดงประเทศที่ได้รับโศกตายเป็นพาราสงครามตลอดโลก ตั้งแต่ พ.ศ. 2477-2481	271
ตารางที่ 4	ตารางแสดงสถิติสินค้าขาออกของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2465-2474	273
ตารางที่ 5	ตารางแสดงสถิติยางที่ผลิตได้ของประเทศไทยผู้ผลิตยางส่งออก พ.ศ. 2470 -2474	274
ตารางที่ 6	ตารางแสดงอัตราส่วนเพิ่มเติมของยางส่งออกของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับอินเดียนีและพม่า	289
ตารางที่ 7	ตารางแสดงราคาข้าวสารกับปลายข้าวประเภทที่ส่งออกไปจำหน่ายมากเปรียบเทียบกันระหว่าง พ.ศ. 2475-2476	298
ตารางที่ 8	ตารางแสดงภูมิฐานะของบุคคลเจ้าพวกที่มีอาชีพในการทำซึ่งมีสิทธิจะรวบรวมกันตั้งเป็นสหกรณ์	306
ตารางที่ 9	ตารางแสดงสถิติข้าวที่ควมซื้อจากไทยในระยะ 6 เดือนแรกของปี 2480 ตั้งแต่เดือน มกราคม-มิถุนายน	317
ตารางที่ 10	จำนวนโคไทยที่ส่งไปจำหน่ายยังตลาดสิงคโปร์โดยคณะกรรมการจังหวัดสงขลา	326
แผนภาพที่ 1	แผนภาพแสดงการจัดกึ่งทัพในกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2457	20-21
แผนภาพที่ 2	แผนภาพแสดงการจัดชั้นเรียนต่าง ๆ ในแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479	363